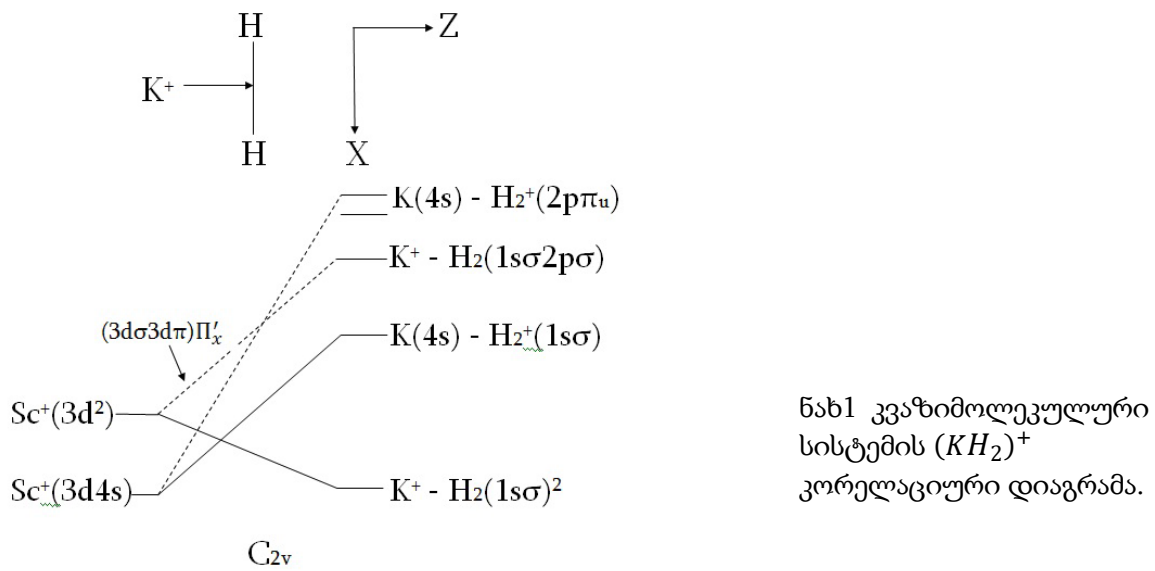

აღზნების პროცესები შევსებულ გარსიანი ატომური ნაწილაკების დაჯახებებში

მ.გოჩიტაშვილი¹, რ.ლომსაძე¹, რ. კეზერაშვილი²

1. ივანე ჯავახიშვილის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
2. ფიზიკის დეპარტამენტი, ნიუიორკის უნივერსიტეტი, ბრუკლინი, აშშ .

მოცემულ სამუშაოში განხილულია ჩაკეტილ გარსიანი ნაწილაკების H_e^+ , N_a^+ , K^+ ორატომიან მოლეკულებთან H_2 , N_2 დაჯახების პროცესები. შეისწავლება აღზნების პროცესები, როგორც ხილულ 400 ÷ 800 ნმ, ასევე გამოსხივების ულტრაიისფერ 50 ÷ 130 ნმ არეში. დამჯახებელი წყვილებისთვის, კვაზიდიატომურ მიახლოებაში აგებულია კორელაციური დიაგრამები, რომელთა საფუძველზე ახსნილია აღზნების მექანიზმი, როგორც იონ-ატომურ, ასევე იონ-მოლეკულურ დაჯახებებში. ნაჩვენებია, რომ მოლეკულების დისსოციაციური აღზნების პროცესებში განმსაზღვრელი როლი შეაქვს შუალედური მოლეკულური მდგომარეობის აღზნებას, რომელიც რეალიზდება, როგორც გადამუხტვის $H_e^+ - H_2, N_2 \rightarrow H_2^{+*}, N_2^{+*}$, ასევე $N_a^+, K^+ - H_2, N_2 \rightarrow H_2^*, N_2^*$ პირდაპირი აღზნების არადრეკად არხებში შესაბამისად. აღზნების პროცესში განმსაზღვრელია ის ფაქტი, რომ დაცემულ ნაწილაკთა ნაკადი მართობულია მოლეკულური ღერძისა (C_{2v} სიმეტრია)

მოცემულ ნახაზზე, კვაზიდიატომურ მიახლოებაში, აგებულია $(KH_2)^+$ სისტემის კორელაციური დიაგრამა. ნახაზიდან ჩანს, რომ $H(2p)$ აღზნებული დისოციაციის პროდუქტი წარმოიშობა H_2 მოლეკულის პირდაპირი აღზნებისა და შემდგომი დაშლის პროცესში, კერძოდ ადგილი აქვს შუალედური $(1σ 2pσ)B^1Σ_u^+$ მდგომარეობის აღზნებას ღერძის მობრუნების (როტაციული) ურთიერთქმედებით სხვადასხვა სიმეტრიის მდგომარეობებს შორის.